

چاوه‌وانی و کښه‌ی بډه‌نگی ... عەلی شخ‌عومەر

له شیعری: (دوایین شه‌وه‌کانی سیمرخ)ی سه‌اح شوان دا

“دوایین شه‌وه‌کانی سیمرخ” 1 ه‌نراوه‌یه‌کی در‌ژێ (سه‌اح شوان)ی شاعیره، ده‌کر‌ ئهم شیعره به ته‌واوکهری شیعری “شه‌و‌ک له ژيانی سیمرخ” 2 هه‌ژماربکر‌، هه‌رچه‌نده مه‌ودایه‌کی زه‌مه‌نی در‌ژ له ن‌وان ده‌قی یه‌که‌م و ده‌قی دووه‌مه‌دا هه‌یه، ن‌وان‌ک له بډه‌نگی، له ئازار و له سالارگه‌راییدا ناتوان‌ چیت‌ر گو‌ له تریه‌کانی نه‌گر‌ت، نه‌خر‌ته ژ‌ر هه‌ه‌نده‌کانی ده‌نگ و پرسیارکردن، هه‌ر ئاو‌‌ک، یه‌قدانه‌وه‌ی خ‌ته‌ی ئه‌و ک‌ژانانه‌یه، سه‌رده‌مان‌ک، ته‌مه‌ن‌کی ل‌سه‌ندوو، و‌نه‌یه‌کی له‌به‌ردا گرتوو‌ته‌وه، وه‌ک بنه‌مایه‌ک یزپه‌ کردنی ئه‌و و‌نه‌انه دژواره، زبری ئه‌زموون‌که، که‌ژاوه‌ی و‌ه‌سم‌که، پاژ‌که له ژیان و له بوونی شاعیر، ه‌نگه له نووسینی شیعردا، و‌نه‌کا‌ب‌ته‌وه، به‌ام سه‌راسیمه ته‌واو ناب‌ت، هه‌میشه به‌ش‌وازو ج‌ر‌کی تر، ل‌ره‌نا، له شو‌ن‌کی تردا، له هه‌نده‌راندا، له ته‌نیایدا خ‌ی دووباره ده‌کاته‌وه، شیع‌ر به‌ج‌ر‌ک له ج‌ره‌کان نا‌ه‌ت و‌نه‌ک‌تایی پ‌ب‌ت، کرده‌ی شیع‌ر ترچاندن و‌ ک‌خستنی ئه‌و و‌نه‌انه‌یه، ت‌وانین و د‌زینه‌وه‌ی جیاوازیه‌کانه، سه‌رنجدانی هاو‌‌ک و هاوتاو هاود‌ژه‌کانه، ئه‌مه‌ش نک‌‌ی له‌وه ناکات پتر له‌یه‌ک خو‌ندنه‌وه هه‌گر‌، شاعیرو ه‌خنه‌گری ئایرله‌ندی س‌س‌یل ده‌ی لويس له کت‌بی و‌نه‌ی شیع‌ریدا ده‌نووس‌ت “و‌نه‌ی شیع‌ری ئه‌فسانه‌ی تاکه” 3 وابه‌ستبوونی (سه‌اح شوان) به هونراوه‌ی “شه‌و‌ک له شه‌وانی سیمرخ” له سا‌ی 1977 دا به‌یه‌ک نه‌فه‌س، ب‌ ناوب‌، ب‌ وه‌ستان، شه‌سه‌ت و هه‌شتاو پ‌نج دی‌ه شیع‌ری نووسیوو، چ‌ن ئ‌ستا و‌ ا‌بردوو و ئاینده‌ی له‌یه‌ک کاتدا له شه‌و‌کدا ج‌کردوو‌ته‌وه، چ‌ن زیره‌کانه له‌ته‌ک شو‌ندا کاتی به‌کاره‌ناوه، ئاو‌ته‌ی کردوه، له بډه‌نگی ئه‌فسانه‌یه‌کی کراوه‌ی خو‌قاندوو، له ئه‌ژیندای بډه‌نگیه‌که‌یدا، پ‌گه‌یه‌کی تری ه‌شتوو‌ته‌وه، له دوا‌ی چ‌ل سا‌ له ئه‌زموونی شیع‌ری، له کات و شو‌نی جیاوازدا، له تاراوگه‌دا، واتا له سا‌ی 2017 دا جار‌کی تر له بډه‌نگیه‌کی تره‌و، له ته‌نیایدا، ده‌رگایه‌کی دیکه وا‌اده‌کات، گه‌ر له سه‌ره‌تادا، ک‌دی سیمرخ ئاماژه‌یه‌کی ئاراسته‌کراو ب‌ت، هه‌ر جاری به‌ش‌وازان‌ک، دیو‌ک له سووتان و له ئازار، زیندوو بوونه‌وه‌ی گیانی شاعیری نیشان بدات، به‌دامرکانده‌وه ئازار له ژیله‌م‌ی نووسیندا، ئه‌زموون‌ زیندوو، له

ڙياني ڇي له شهو ڪڏا ڇڪا ته وه، ادهستي ڏي دهقه شيعريه ڪهي بڪات، ڪافڪا ٿاسا به ٿازار ڙيان بد ڏي ته وه، شڪن هاوهر ده ڏي ته “هونهر ڏي گايه ڏي دهر بازوون له ٿازار” 4، گهر شاعير له شهو ڪڏا هه نده ڪاني ڪڏي سيمرخ، سووتان و ٿازار، له چند گرته يه ڪڏا ابردوويه ڪڏي ڏي، دواي چل سا، له تنگه ڙي ٿازاري سووتان و زيندو و بونه وهدا، جار ڪي ديکه ڏي ته وه، ٿستا دهشڪ ڏي، جار ڪي تر له ٿازار ڪي ديکه دا، له ڇڪر دنه وه يه ڪي نو ڏا، دهقي شيعري (دواين شهو ڪاني سيمرخ) ده نووس ڏي ته وه، ميڪانيزمي سووتان و زيندو بونه وه ي سيمرخ وه ڪڏي ڏي، ڪرده يه ڪي ڪر ڏي ڏي ڏي باز نه يه، هر له دووباره بونه وه ي سووتان و زيندو و بونه وه دا، ڏي ڪي تايه، ڏي دوايه، بهه ي ٿوه ي نه به ستر او به ڪا تي ڪي ديار يڪراو، گهر شهو وه ڪا ٿا ماڙه ڏي به ڇڪير ڪردن و گه مار ڪر دني ڪا، ٿوا وشي شهو ڪان وه ڪا ٿا ماڙه يه به ٿڪشڪاني ڇڪير بوني ڪا و ته واونه بوون، وا ڪردن و ره ٿڪر دنه وه ي دواينه، ٿمهش له گه ڏي سروشتي سيمرخدا يه ڪڏي ته وه، گر ڏاني وشي شهو ڪان به دواين، ده ڪر ڏي گه يه ڪي زمانه واني ڏي، ڏي رڻ شتن و در ڏي ڏي ڏان بگر ڏي ته وه، ٿستا به گو ڏي ده ڏي دواينه يه، به ياني به به راوورد به ٿستا دواينه يه.. هتد به تازه ڪردنه ودا ده رواٽ، ٿازار ده ڏي و دهق زيندو و ده ڏي ته وه، ههنگه هه ڏي له و نه ڪان به ٿاساني نه يه نه به رده ست، به ام له ناو ناچن، به شوه ي جياواز، به ٿڏي ڪي تره وه، سهر له نو دهر ده چنه وه، د نه وه يادگا، ده بنه به شڪ له ٿه زمون و له خهوني شاعير، گوزار شت ڪردن له خهون و ٿه ڏي شه، فاکتھر ڏي ته نيائي شاعير ده بووڙ ڏي ته وه، بوونه يه ڪي ڏي دهنگيه، هاو ڏي ڇڪي ڏي له ڏي و چه مڪي مه نه لڏا ڪي ڏي ده ڪا، له شو ڏي و ڪا تي جياواز دا، به ٿڪشڪاني شو ڏي ڪا، هر جارو پاڙ ڪي لڏي ده رده خات، ڏي شايه ڪي ڏي ڏي ده ڪا ته وه، له پر سهي داگه ڏا ندا، هه ميشه هر ڏي شايه ڪي، ياده وه ريه ڪي ڏي خهيا و هونهر ماوه ته وه، ڏي رخيس ده ڏي ته “خهيا واقيع ٿا ماده ده ڪا ڏي ٿوه ي بي ته هونهر” 5، شاعير نا توان ٿي خهيا ڪي بار بڪات ڪه هه ڏي گري واقيعي هونهري شيعر نه ڏي، لهم دهقه شيعره در ڏي ڙي (سه ڏي اح شوان) ي شاعير دا، به چه ند سام ڏي ده توانين ٿا و ڏي ڏي ڏي ٿي ته وه ده قانه بين.

تا ٿه مر ڪه ش..

هه موو ڏي ڏي ڪا تي ڪه ٿي وارو داد

به يادي عه شقه جوانه مهر گه ڪي تي

پهر ده ڪاني ڏي م داده ده مه وه و

م مه شيعر ڪي گهش وه ڇا وه ڪا نت

داده گيرس ڏي نم و ڏي دهنگ

پشت له سهر ده مي گور گانه ده ڪم و

وووه و ژئاوا داده نیشم
ز ر چاوه م کرد تا وه کو کو راییم داهات
ئ ستاش خ ری خودا کهی ت
ل م هه نه هات

تازه بهم دره نگان شهوه
بهم دره نگه زه مانه

به دهم مهستی و نهستییهوه
نه خ ر هه د و نه من چاوه وانی خ رم
به م مه کوژاوه کانی خه ونه کا نمدا ده چمه وه
لاپه به لاپه هه هه یان ده ده مه وه به کو
لهم شهوه سارد و تاریکهی دوا دوا ییدا
ترووسکا ییک ببینم

هیچ دیار نییه
وتی ل ره دانیشه
له گه یه که مین گزنگی خ رهه ا تندا د مه وه
ئ ستا و ئه وسا نه مدییه وه

هه ندك له ك پلهی 1 ی شیعره که لاپه ه 1

گهر خودی شیعر پ گرك ب ت ب زیزوون له گه خه ونه کانیدا، به
ك مه کی چه ند و نه یه ك ك ت ای به دنیا یه کی ت كشكاو ب ن، تراژیدیایی
ا بردوو له ئ ستادا ت ماربكات، ئایندهش به نادیا ری له
چاوه وانییه کی د ه ق و ب ه ووده دا به ه ته وه، ئه وا ده سپ کی ئهم
شیعره له شو نكاتی "ئه مر كهش" خستنه سه ری با ك ا وندی شو نكات ت كه،
ه هه نده کانی ا بردوو یه كه، هه گری هه مان خه م و ئازاره، له
ج رایه تی دووباره بوونه وهی هه مان پرینسیپه، مام ه کردنه له گه
هه مان ئه و مه راسیما نه که شاعیر ده قی پ وه گرتوو ه، له نا ئاماده ی
گو نه گرتنی ئه وی به رامبه ردا، شاعیر ناچاره له ته نیایی و
ب ده نگیدا، گای م ن ل گ و دواندن له ته ك خ یدا بكات، باس له
یادكرنه وهی په یوه ندیه ك بكات كه له سه ر ه ه کی دیاریکراودا
ده روات، له گه هاتنی هه موو ژ كدا ده یه و ت حه قیقه ت ك ك بكا ته وه،
پ داگری له سه ر ره تکر د نه وهی به دگومانیه كدا بكات، له نا وه خندا
له گه یدا ده سووت، چیترا ناتوان بگات به یه قیند ك د نیایی
پ ببه خشت، ده یان م م داگیر س ن ك په له ده یان شیعر ده دات، ناخی
پ داده گیر س ن، ته س ك ن ن نادات، قه ره بووی عه شق ك ناکات، له گه
یه که م چاوتروو کانیدا نه ما، یان جوانه مه رگ بوو، پرسیار ج ده ه ه ت،
ب نه ما؟ پ مان نا ت، به لادان ك په رده پ شی له سه ر نه نییه کان
ده کات، به لار كدا هه نگاو ده ن ت كه ووداو ت یدا تیر ده کر ت،
نه خ ی ده جو ت، نه هه و ی چاره سه ر کردنی ده دات، له استیدا به ج ر ك

له جـرهـكان، گهر چاوبهـستی لهـمهـ ههـمووشیان نهـكات، بهـ دـنياييـهـوهـ
بـهـ كهـوودوو خـی هاوتای عهـشقـهـ جوانهـمهـرگهـكهـی دهـكات، لایهـكهـی ئهـرـنـی
دهـمـرـنـت “مردنی” استهـقینهـ ئهـوهـیهـ كهـ هـیچـ وونهـدات”6 غرووری
شاعیرانه، ئـنـی وـشه، ههـستیاری وادهـكات یهـخانگیـری داکهـوتهـکانی
بـت، وهـكـ شاعیر پتر مژـی خهـیاـی دهـكات، لهـ ئـگای خهـیا و
فانتازیـاوه، دهـستی داکهـوتهـکان نابـت، بهـرهـنگاریـان دهـبـت،
ههـمیشهـ ئـحـی شاعیر یاخیه، نـچـیر نییهـ بهـ دهـم گورگهـکانی واقیعهـوهـ
اوـبـکر، دژوارهـ بتوانـ لهـگهـ دـهـقی و نا ئهـقـیـانیهـتی واقیعدا،
هاوکـشهـیهـكـ بدـزـتهـوه، بنهـماكهـی لهـسهـر زـردارو زـرـلـكـراو
دامهـزرا بـت، (سهـحـا شوان) پـشـ ئهـوی مرـقـ بـت شاعیره، گهر بهـ
دیوـكـدا بهـ نهـرـنـی لهـ دـزهـخی واقیعدا دهـستبهـرداری ئهـوی بهـرامبهـر
بـت، بهـ دیوـكـی تر لهـ بهـهشتدا جـی ناـهـت، لهـ دهـقی شیعرییـدا، لهـ
زاگیرهـدا، بهـ نهـمری دهـیهـتـتهـوه، گهر لهـ دهـنگ و دیدهـنیدا وونی
بكات، لهـ بـدهـنگی و تهـنیا ییدا دهـیدـزـتهـوه، دوايـ بـدهـنگیهـکی چـل
ساـی، جارـكـی تر دـتهـوه، بهـ سووتانی خـی، سیمرخ ئاسا خـی
دهـسووتـنـ، مـمی دهـقهـ شیعریهـكهـی زیندوو دهـكاتـهـوه، لهـ ههـندران،
لهـ ئـژئاوا، جارـكـی تر دـت، پرسیار لهـ دانیشتنی خـی دهـكات،
ههـرچهـندهـ ئهـو پهـیوهـندیـهـ وهـكـ پراكتیكـ تهـواو بووه، بهـام تهـنیا
هیوایهـكـ لهـ نـوان دوا لیزمهـی مردن و ژیاندا ما بـتهـوه، ئهـوهـیهـ
ئهـوی بهـرامبهـر هـشتا لهـ چاوهـ وانیـدا ماوهـتهـوه، فاکتهـرهـکانی
مانهـوه، فـگـهـرـكـی بهـهـز دهـبهـخشنهـ چهـمکی چاوهـ وانی، ههـهـندهـکانی
چاوهـ وانی لهـ دیمانهـو دایـلـگ و دهـنگدا دهـشـكـت، لهـ بـدهـنگیشدا
چاوهـ وانی وزهـ پـكـنه، نهـیارـكهـ یان نایهـت بهـرامبهـرت بـگر، یان
كهـ دـت، تـ نایبینی، یهـقین لهـ گومان جیاكاتهـوه، تهـلیسمی سیحـرـكـی
كهـمهـندكـشهـ بهـگـانـهـوهـی خـت، باجی کاریگهـری ئهـوی بهـرامبهـر زامن
دهـكهـیت، چاكهـو ئهـمگی خـت بهـ دهـرخستنی نهـنگی و بـ وادهـی ئهـو
نهـبـت، محـهـ لهـ دادگای ویژداندا دهـرچیت، بهـ هـ بـت، یان بهـبـ
هـ، بهـ وهـخت بـ، بهـ ناوهـخت بـ، بهـ درهـنگانـ شو بـ، یان زهـمانهـ،
سكاـا بـت، یان ئاشتهـوايي، ئهـوی بهـرامبهـر نییهـ و نایهـتهـوه، ئایا
تووـرهـ بووهـ یان تـهـ لهـ تـ و دونیا دهـكاتـهـوه، یان ناوكـ قهـ لهـ
قاوگی خـشهـویستیدا خـی حهـشارداوه، ههـركامیان بـت جیاوازی
دروستناكات، ئهـویش خـی بهـشهـ تهـواوكهـرهـكهـی (سهـحـا شوان)ه، بهـ
تهـنیا گوناـهـ وسزاکهـ ههـنـاگر تا بخـتهـ لیستی هـشهـوه،
هـشـبردهـوهـی ئایهـهـکانی ئهـوینداری، ههـروا ئاسان نییهـ لهـ حیرس و
سووتانی خـتدا، لهـ ژـر فشاری تهـنیا ییدا ئومـدی چاوهـ وانی گهر سهـری
گشت خهـونهـكانـت نهـخوات، سهـرجهـم لاپهـهـکانی نهـنووسـت، ئهـستهـمهـ لهـ
نـو دونیایی چاوهـ وانیـدا، بهـرانبهـر بهـ نادیارهـکانی پهـیوهـندی

خـ شه ویستی و که نارکه وتندا، به زیندووی بمـنـته وه، له دووتـی
ایهـه کانی ده قه وه ئاوـزانی تروسکاییه کی استه قینه بـت، ئه فسوس
که وونادات، گوزارشت له ونبوون و له بـهـوودهی مرـف ده کهیت،
دوالیزمه بکه و بهرکار، دـدارو دـخواز، به ئاراسته کردنی دهق
به ره و شیعر نووسین، به له تکردنی شوـن و جـگیرکردنی کات، ده کرـ
درک به به که مین جیاوازی بکهین، جیاوازی دوو دنیا، له
لووتکه یه کدا به دوو ئاراسته ی هاودژ ده گهن به یه کتر، ئه وهی
به یه که وه گرـیان دعات، چه مکی چاوهـ وانیه، هاوتابوونی
بـده نگیه، نه گه یشتنی ده نگه به یه کتر، حاـی نه بوونی دوو
شارستانیه ته، دوو بیرـکه یه، دوو تـوانینه، له کایه یی
چاوهـ وانیدا هه ناسه دهن، ده مرن و ده ژین، بهـام ووداو دروست
ناکهن، گهر (سهـاح شوان) و و له بـژئاوا، له هه ندران پرسیار له
دانیشتنی خـی بکات، هه نگاوـک نه یه ته پـشه وه، پـشه خت بـیاری
کوشتنی دهـمه ی ئه و په یوه ندیهی دا بـت، له بـگای سووتانه وه، به
بـده نگی به هره به داهـنانی شیعی خـی بدات، لای دولبه ریش شاراوه
نیه وهـک ژیلهمـیه ته ماشا بکرـت، ده قی شیعی و داهـنانی پـگهرم
بکرـت، یارییه که دیاره وهـک چاوشارکـ وانیه، چاو پـشینیه کهـکیان
له چاوهـ وانیدا، اکردنی ئه وی تره، خـشاردنه وهی یه کهـکیان گهـانی
ئه وی تریانه، هه ردووکیان به جووته کـکن له پیاده کردنی ئه م
یارییه، له ازیکردنی نه رسیسیه تی هه ردوو لا، ئه م وهـک شاعیر، ئه وی
نائاماده ش وهـک هـگه زی مـینه، ئه وی نائاماده له لووتکه ی بـده نگیدا
به مهـنـلـگ و خـ دواندن، به پـلـنـانی (سهـاح شوان) خـی که سـکی تر
ناجارـکی تر، داوایه کی محـ له (سهـاح شوان) ده کات پـی دهـت:
“وهـر لیره دانیشه” شوـن له ت ده کات کات له چاوهـ وانیدا جـگیرده کات
گه مه ی بـژئاواو بـژهـات، ئـره وه هه نده رانی پـده کات، نایه ته وه،
ده نگـ، دیالـگـ فه راهه مکات، گوزارشت له ساده یی بکات، له کاتـکدا
بـده نگی خـی له خـیدا وهـک ئه وین وهـک ده قی شیعی پـ له ئالـزیه،
به دیوـکی تر، گهر گریمانه ی ئه وه بکهین، ئه وی دـخواز یاخی
نه بوایه و گوـایه ی بانگه شه که ی ئه می دـدار بوایه، بـده نگی
بشکانایه، استه وخـ به دیدنه ی و دیالـگ و ازی دـی خـیان
بکر دایه، ئه وسا له بـده نگیدا، چ کـشه یه که ده مایه وه تا بـته
فـگه ری ده قی شیعی کی زیندوو، کاره ساتی شاعیر بـ ئه و شته یه
که نییه تی، له نـو بـشاییه کدا بـی ده گهرـت، پـیناگات، به رده وام
ههـگری و حـکی یاخی و ناسه قامگیره، به مهـش ده بـت به خاوهـن
ناسنامه ی شیعی استه قینه. ناره حه تی دهق سه رده خاته سه ر سه قامگیری
ژیانی تایبه تی خـی، گهر له سه ر حسـبی نیوه که ی تری ژیانیشی بـت.
ئـستا له دوایین هه نگاودا

ئاو دېدەمەو ځام ځام ځام
نازانم كې پېشتېر گرى تېبەرداوه
نازانم كې

كې بوو؟ بېچى؟

گوڭزاره كې ئوساى جېگا دېداريمانى كړدووه
به وشكه خاكېكى وهكو

وهكو دېم ځهق و چې و شه قار شه قار؟
ئو وتى ئېستاش هېر ماوه

تې نايېنيت

كوږه چاوكې خه به ځرى سبه يندېوه نه بيندې
وېرانه دېكې نه بېته چوارچېوې ځړېكى عاشق
من هېردوو ځړه كېم دېراند

كې پلې 3 ى شيعره كې ... لاپه 3

يېكې له خهسېته كې فانتازيا، يېزكردن و دياريكردنى هېگېزه كې
خه يا، خورپه يې ته با و هاوډه نېگې، له ئه فسانه و فېلكلېره و
سېرچاوه و هېرگرتووه، له چوارچېوې خوددا چاوه هېده هېندې، گېر
خودگېرې ځې (سېه ځې شوان) پېيوه سېت بېكېن به ځې ځې
ده زگېرانه كې يوه، گېر به كړداري ش نه بېت، له ځې گې
يادوهرېه كې يوه له گې يېدا دېمېرېت و دېژى، وون دې بېت،
دېدې زېرېته و، له نېو چې ژى هېهاو ونبووندا تراژيدى گېشتېك
دېنووسېته و، ځې اساندن و كې گېرى پېيوه نديېه كې له نېوان دوو ئه فسانه
يان دوو چېرېكې يان زياتردا دېكات، نووسېر ئه مجاره يان زېره كې،
گېشتى چېرېكى سووتان و زېندووبوونه وې سېمېر دېكات دېروويه كې، له
گېشېنېگېه كې پېيوه ندى و بېراوردېكې فېراهه مده كې، له دېرگې
تراژيدى او بېرېكېوتنېكې له تېه كې "چېرېكى ئېرفيېس" 7 دا دېكات،
ئامازېه كړدى ئېرفيېس، ئامازېه كړدنه به ما بې ندى ځېسته قېنې
هونه رېمېندان و شاعېران، (سېه ځې شوان) له ځې ووى سترېكتېر و
لېكچواندنه و به شېوېه كې له شېوېه كې وه چې يې دېسېزى ئېرفيېس،
وه كې پاشگېرې كېش بې نكې ځې ځېره وېه كې دېگرېته بېر، هاوېچې له گې
دېمكرانه وې تېكېست، تېه تېشكردنى دوو بېته دې، ئاروى چې واشېه كې
دېگرېته و، كېسېرو خېم و ئازارى ځېه كې ئه وېندارى، ته نېگېزه
بوون تېدا دېرباز نابېت، له نېو هاووكېشېه كېدا پاك نابېنه و،
پېلكېشى گېوره ترېن كېره ساتمان دېكات، ئېرفيېس ئاسا له دوايېن
هېنگاودا، له ئاو دېانه وېه كېه دېسېته دېكات، گېر مردنى ئېرديگې
سېرچاوه دېه نېانى ئېرفيېس بېت، بې نه وېه كې دوايې خې، فېگېرى
مېراتيېه كې بېت، خېم له گې يېكتردا بېشكېن، ئايا خېم وه كې
دېرئېه نېامېكى كې تايې هېناسېت به گېيېنى ئاراسته كېنى ئو

په يوه نډيه، له ماته ميني و بډه نډيډا چټي سهراتاکاني ځي له بار
 نابات، بډيه سهر نيه ده نډي ځمان بخينه پا بډه نډي (سه ځاح
 شوان) له دوايين هه نډاوه، ټاو له ځه ويسته کي ده داته وه،
 سووتاني ټستاي له زيندوو بوونه وه ځا بردودا به ده سته هډنډ،
 ټه فسانه ځه ويستي و ټق، جيا بوونه وه و ټاشته وای، خه نده و
 فرم ټسک، بډه گړدي و تاوان، له ټاو ټکدا کډه کاته وه، چ ټاو ټک، که
 ټگا ځه مټش بټ، ټاساوه ري هاده س (د زهخ) ټکي هه گرتب، ټايا
 ټاو دانه وه کي فاکتري پاکبوونه وه گونا هه کي که هستي تاواني
 ټدا چاندووه، يان به ټه نقه ست ځي نه بان ده کات، ده چټه دهره وه
 هاوک ټشي که نارکه وتني ټو په يوه نډيه، به مانايه کي ديکه، وه
 نه رسي ټک که نارکه وتني ټو په يوه نډيه ده خاته ټه ستاي ټه وي
 به رامبر پاکانه ب ځه يده کات، له بډه نډيډا شټ ټک ده شار ټه وه، به
 نه ټني قهر بووي ټاشکرا بووني ده کات، ټايا د ځوازه کي ټه مي شاعيري
 وه ټرديگا که سي ديکه له گه ټيدا ځا بردووي هه يه، ټايا ټو که سه به
 دوو ټاراسته غه ريزه هارناکات، يه کم ټه وي د ځواز ملکه چي
 ټاره زووکاني ده کات، ټاسته وځ له بهر چاو ټه وي شاعيري ده خات، دوو هم
 به زو ټم زرداري ټه وي د ځواز دهم ټنټ و به ژيان ټ زهخي
 ټا ده سته کات، هه ټه اتني ټه مي د ځواز ټه وه گلاني به م چاره نووسه،
 ټيره ټه مي شاعير زيندوو ناکاته وه، وای ل ټناکات هه ميسه له
 گوماندا بم ټنټه وه، ناخ ټشترين د زهخ ټه وه نيه له گومان ټکدا
 بژيت، که س ټکي تر به زوره مل ټا ره زامه ندي ټه وي د ځواز ټا گري
 ځه شکر دټ، مهردايه تي له وه دا نيه ټزگاري بکه يت، به ټام به و مهرجه
 نابټ ټاو له ځا بردوو بده يته وه، سه يري دواوه بکه يت، د زهخ
 له و ټيه، س ټکووچکي ځا بردووي کي هه گرتووه، هيچ شټ له کي گومان
 وب ټست له ټيره ناس ټنټ وه کي که سي ده خيل و ټه وي د ځواز،
 ټاو نه د يته وه ناحه و ټه وه، نک ټي ټ ته نگه ژه ي بوونه، ټايا م ټو و
 له ټه فسانه کاند ځي دوو باره ناکاته وه، به دهر له ټاو ه کي
 ټرفي ټس د ځوازه کي ټش، دايکه حه و ټاسا، له ټگاي غه ريزه وه که
 به مار ټماژه ي ب ټکراوه، ب ټام و چټو له زه تي ځه ويستي س ټو ټک
 هه ټيگرتووه، له دواي چاوه ټواني چل سا له به هه شته وه ټو باوکه
 ټاده مي دهر نه کرده سهر د زهخي زه وي، ټايا له ټه زه له وه ټاو دانه وه
 ب کرده ټه وين، گونا ه يه کم نيه، هه ټک ټاني به دگومان يه ک نيه،
 تاوان له ټو بډه گړديدا ناسو و ټنټ، ده نگ حيلکي ځشي و ټاسو وده ي
 له ټو فرم ټسکي بډه نډيډا نغر ناکات، له ک ټاييدا دهر گاي د زهخ
 ناخاته سهر پشت، ټايا به هه شتي ځه ويستي ټي تاوان هه ټده گري، به ري
 ل ټبوورده ي ده گري، يان دار ټکي ز هه گړدن ټازايي سزاي ده دات،
 ټا ده ست ټ زهخي ده کات، ميلان ک ټنډ را ده نوو سټ " د زهخ ټو

شو. نه يه که ل. بوردنی تیا نییه " گەر وابلت کهواته له گه دهقی
 بهردهستدا، به یك ده گهینهوه، بههشتی خ. شهویستی ئه و شو. نه يه که
 ل. بوردنی ل. یه، نه ئه بوايه وهك ئ. رفی. س ئه و ئاوه. ه نه گریسه
 بدهیتهوه، گومان بکردایه تا بزانیته ئاخ. ناپاکی له گه. تدا
 نه کردووه، گو. زاره که ی ئه وسای د. داری کردووه به وشکه خا،
 چاوپ. شیت بکردایه له سهلمانندی ئه و عهشقه، که له له سه قامگیریدا
 به گومانه، له پارچه کردن و پ. لینکردنی د. دا با. داهست و ل. وان. ژه،
 له سالارگه راییدا ب. ده ب. ئاوه. بدهیتهوه، ده زانیته گ. گا خ. ه. م. شه به
 ئاوه. دانه وهت د. خوازه کهت ده گ. ریته وه ب. د. زهخ و ده یکه یته خه. وز. ك،
 له داه. ناند دهقی شیعری پ. گهرم ده کهیت، ده یکه یته قوربان، کلاوس
 ت. فلایت ده. ت. " هونه رمه ندان ژنان و د. دارانی خ. یان وهك
 که رهسته یهك ب. خروشانندی داه. نانی خ. یان به کار ه. ناوه بلیمه تی
 خ. یان له کوشتنی مه عشوق به دهست ه. ناوه "8، ئاوه. دانه وهت ب. هونه ر،
 ب. خه یا و شیعری بوو، نهك ب. ئه و د. خواز، ب. د. زهخی واقع، لای
 ت. ی شاعیر بههشتی دنیا ئه و نییه به واقعی له تهك ئه و د. خوازدا
 بژیت، د. زهخ ئه وه یه نه توانیت جار. کی تر ب. یته وه ناو دنیا یی خه یا
 و شیعری، له ساته وه خته دا، له بگره و ك. شمه ك. شه دا، به زمانی
 نا ئاماده ی د. خواز (سه. اح شوان) اچیته ی ب. گونا ه ی ب. خ. ی ده ب. ت،
 به و مه رجی ئه و واتا د. خواز نرخ ی د. نیاییه که ی بدات و زگاریکات
 له و به دگومانیه، خه یا و ب. دهنگی دهق بکات به کرده وه به واقع
 پ. ی ده. ت "ئ. ستاش ههر ماوه" واتا تا ئ. ستاش خه یا و به دگومانیت
 به رامبه ر به من ههر ماوه، نه گ. اویت، ژیان له بههشتی دهقه و
 بکه یته واقعی د. زهخ، به مانایه کی دیکه د. خوازه که ی ناراسته وخ.
 داوای ل. دهکات ئاوه که ی بداته وه، خ. شهویستییه که ی ببین. ت، ئه م
 هاندانه ی ئه می د. خواز ب. ئاوه. دانه وه، یه که م خ. ی له ناو ده دات
 ئه ویش ده کوژ. ت، دووه م له دوا ی خ. ی که لاک ی نه فره تییهك به ج. ده ه. ت،
 نه توان. له دوا ی خ. ی کچ. کی تری خ. شبو. ت، ئه و چاوه کو. رده کات
 کچ. کی تری پ. ببین. ت، یان ههستی وا ب. زار کهری پ. ده به خش. ت، وهك
 ئه وه ی فره زه نده یه کی ناخ. شهویستی نه ر. نی ب. ت، چیت نه چ. ته هیچ
 د. که وه، نهك ئه وه، ئه و د. خواز به وه نده وه ناوه ست، ئ. قره ناگر،
 دوورتر دهروات، له ئ. ستادا ته نیا بهری خ. ری ئاینده ی ل. ناگر،
 شه و به سه را ب. ن. به. کو له هه نده کانی ا. بردوودا ده یکوژ. ت، له
 دوو. یانی قه یران. کدا ده یچه ق. ن. تا ب. هه میشه ب. ئه و پ. وه
 دیار ب. له گه خ. یدا نام. ب. ت، گ. چه ی گومان. کی نه ناسراوی دهکات،
 گومان. ك نه له ئاست ئ. ستا، نه له ئایندهش، نه توان. بب. ت به
 سیمبولی ه. ز.، جاریکی تر ح. شاعیرانه ی ت. دا زیندوو بکاته وه،
 ك. شه ی شاعیر له ئاشق بوونه، ئاشق. ك که به لای فریشته دا ده چ. ت

ئههریمه نی له زیندوو دهکاتهوه، دهیخاته دهه اوک، به په چهوانه وهش که به لای ئههریمه ندا دهچت فریشته ی له زه قده کاتهوه، دیسانه وه دهیخاته دهه اوک، له کتایی ئه دژه و ابوونه دا، هم به ههشتی خه یا، هم دزه خی واقع ده د رن، دهرئه نجام له نام ییدا ده بت به مرڤه یاخی، ده بت به شاعیر، به دهرله به دهنگی دهق و نووسین، داگیرسانی م و یادکردنه وه، ناتوان به کردار بجو، ت، به دیالگ بنه ماکانی له یه تگه یشتن ئه نجامدات، چتر به ههشتی خه یا قهره بووی دزه خی واقع ناکات، ووبه وو له بنه ره ته وه هاوک شه ی په یوه ندیه که بگ، ت، نووسینی ئستای دهق بشک، ت، نهک توانو به هره، له نو یاده وه ره کانیدا بسووت، نی، دهقی په شنکاته وه، ژیان تایبه تی خی تاریکبات، بهم پوهر و سایش بت، (سه لاج شوان) له کچواندنی له گه ت فیک هکیم* دا دهکات، زر به ساده یی ناوبراو گشت به هره و توانو له ها تووی خی خستوو ته نو نووسین و کت به وه، که می به کاره ناوه به ژیان تایبه تی خی، ئه مهش په چهوانه ی ت وانی نی ئسکار وای ده که ده ت “سه رجه م توانو له ها تووی خ م کرده خزمهت ژیانم شت که نه به له له ها تووی خ م نه خسته نو نووسین کت به کانه وه” 8

کوان ئه وهی ده ین گئی له خشته ی مار و مرووه کوا ؟

بچی ئستا که بووه ؟

دریه دریه در

کس نییه گو له کس بگر

هر دوو که ه و هر ته پو تزه

وتی بهر به دواوه مه که

ئه گینا ده تکم به بهرد

ئه م هموو بهردانه ک بوون؟

چیان دهوت؟ چیان ده کرد

ک دهزان؟

له ک پرسم

ک پلهی 14 ی شیعره که ... لاپه ه 8

ئایا به واه نان و به دواچوونی چه مکی هیوا، ده بته پا نه ر به کخستنی ژیان تایبه تی، ئایا ده توان له کهوته ی ئه و به شاییه نه په کاته وه که تزو ساکانی په یوه ندی ئه وینداری ده خاته ژر یاساکانی کخستنه وه، یان دژه و ابوون له ته که بهر به ستکانی یا دا فره اه مه دکات، دوا لیزمه ی داواکانی خه یا و ئه گهره کانی یا له ئاکامدا نابنه کار یته یه ک، پووچگه رای له سر بنیاد نانر، بهری هیوای له ناگر، ت، خود له کو ی چاوه وانیدا پرسى مانه وه یه کا ده کاته وه، وو له کو دهکات، پرسیار له ک دهکات، باز نه یه کی

داخراوه، وهام ڪمهڪي ناکات، پشتيلدهکات، پرسيارکردنی ئاوهز
 بهرابهر به د و سز هاوتهريبه، شکمهندی وهام ناشکني، هرگيز
 ناگاته ويستگهي مه بهست، له دزهخي به وهامدا به پرسيارى بهگوناه
 دهگت، گهر س ڪووچکهي ئهم و شهيتان و دخوازهکي ئاگري
 دوزهخيان قاندا به، ئهدى خداوهند له ڪي بووا کات ئردیگا وهك
 دخوازهکي ت ويستی وهامهکانى د بداتهوه، له دهستی واقيع
 هبت، به ئاگاي لنه بوو، گوئی له ازو خوازی نه بوو، به زگاري
 نه کرد له دهست واقيع که مردن، يان جيا بوونهوه خي تدا مهاس
 دابوو، کات خشهويستی له بههشتي بهيه کگيشتندا دهرت، به دهبت
 له دزه خدا به نه مري بمذتهوه، که دهنگي د هه به به ده به گوئی
 ئاوهز که به، به ده به له تهنگزي به شاييه کانی ئاوهزو د ت وهك
 نه رسييک خت واخهيت، پرکردنهوهی پرسيارهکان و ئاکامه کانی
 ده خيته ئهستى خدا، به تهنيا له کاتي چه قيني نووشستی و
 پوچگه رايدا، له تاريخستانا شنای خدا بهدى دهکيت، له دردا
 استى دده زيتهوه، له بهدگومانيدا وهامهکان چه واشه دهکيت، سهرت
 لدهشوت، نازانيت له کووه سهرى داوهکان بگريت، ههبت،
 به قه دبيرييه دامنى در بگري، دهکر به پي فلسفه ي بووناگه راي،
 به پچه وانهى در وه پرسيار بکين، به جرک له جرکان، ئايا تي
 شاعير له دا شتن و له ديار يکردنی جر ي په يوه ندييه کاندا، بهرپرسى
 يه کهم نيت، که چي ئستا گازندهی ئه وه دهکيت و دهت کهس گوئی له
 کهس نييه، ئهدى ههر مرځل ڪ بهرپرسيارى خاچي کاره کانی خي
 هه ناگر، ئهم بهرپرسياريه به تهنيا وهك تاك به تهنيا خت
 ناگرتهوه، به ڪو به سهرجهم کهسانی تریش در ژ ده به تهوه، ئه وه
 به يارى خت، له ن و کهسانی دیکه شدا يه قده داتهوه، هه بژاردهی
 خت، ده مام که استى تدا ناشارتهوه، بوون وماهييه تي ت
 ئاشکرا دهکات، به وهی " بوون پش ماهيهت دهکوت و ديارى
 دهکات" 10 بهم پيش به نه ئردیگا نه دخوازهکيت گوئيان نه له
 ئرفي س، نه له ت نه گرتووه، به پچه وانه وهش دروسته، پودانگ ڪش
 نيه سازشی له سهر بکهن، به وهی مرځ فهرزه نده که له نوان ئاسمان و
 زهويدا، له نوان د و ئاوهزدا، هه پيسراوه، له ن و به دهنگي و
 چاوه وانيدا ئازار ڪي اگوزه ره، له ن و تووونى سروشت و
 ياخي بوونی مرځدا، سهره تاتک پانه، ههر ده می به جرک، هاوشان و
 ته با له ئاونهی ته خي شو نکاتدا درزک، پرسيارک دهوورژنن، به
 هاوبهشی له گه يه کتريدا ته واوی دهکهن، سروشت به ته پوت ز مرځيش
 به دووکه، ته ف ڪرکردنی مرځف به سروشتهوه، پان رامای که تنی
 ئه ژيندایه که، ئيراده تدا په کده خرت، پاشه کهوت ادهستی چاره نووس
 دهکرت، نه ووداو، نه کارو کرده وهی تدا ئه نجامدارت، له

نازاري کات سووتاندني چاوه وانيدا، ئهوهي دهمنځتهوه، تهنيا
شنايي ايههکاني خهويستيه، ديسانهوه له دهروازيهکي دیکهوه
دهتهوه سهرهمان برين، ههمان بارودخي پيشوو، جارکي ترئوردیگا
ئاسا به ئاگاتدههمنځتهوه پټ دهت: روهو بگهه، سهيري دواوه
مهکه، گهرت وه شاعیر ياخيپووني خت لهسهرجهستهي سروشتي
تورهپووني مندا تهقتهژدهکەيت، لهنوان دووکهي ت و تهپوتزي
مندا، دهتهوت جارکي ترجهوي ئاوکهکه بهخهته ئهستاي من، خت
وهق قوربانیهک نيشانېدهي، پيلانگري و دهقي و بباکي من به
مهرجي ئاوکهتهوه شتهک بدهيت، سزاي پهکخستني ئيراده،
پاشهکهوتکردني چاره نووس، بکرداري به بهرد پووني خت وهک
ههرشهيهک به کردهي خستنهسهر (projection) به مني دهفـ شيت، به
مانايهکي تر، پيش ئهوهي مني ئافرهت، سزاي به بهرد پوون بهسهپـنم،
بهسهر تي قوربانيدا، ت ونيهي به بهرد پوونت له سروشتي
منداکشاهو، من تهنيا خـم گونجاندوه، (ئهو پياوه که ونيهي ژن بـ
خي دروستدهکات و ژن تهنها خي له گه ئهو ونيهيدها دهگونجـنـ)
11 هاوپـچ شاعیر بـ دـنهواي ازيکردني خود وهک داکـکيهک، ونيهکه
گشتگير دهکات، ههموو دونيايي دهرهوه له ونيهي خـيدا دهشواتهوه،
بهوهي ئهم يهکهم کهس نهپووه و نابـت له مـژووي مرـقايتيدا سزا
دراـت، تووشي نامـپوون و بهدگـان پووبـت، هستيکات پووته
بهردـک، سهرجهم بهردهکاني دنيا له خـيدا ببينـت، بهکهس پووني
بهرد، پارادـکـکي دـپـوکـنه به ناوچهواني مـژووي مرـقايتيهوه
لکاوه، پرسياي جدي و زيندوو لهسهر مردني وهـامدا بهجـدههـت،
نهـني کارهساتـکه، له چاوهـوانيدا ماوتهوه، له بـدهنگيدا
خنکاوه، له دهقي بهردهستدا وهک پرسيار ماوتهوه، چيان دهوت،
چيان دهکرد، بـ وهـامه، بـ وهـام.. بهرده، بهرد، له بهرد
پرسياردهکر، تا پهیکهري وهـام له نـو دهقداو ههـکـکـ بيهينـته
دهنگ. گهر چهمکي به بهردپوون له گـشهنيگايهکي گشتيي و فراوانترهوه
داگهراني بـ بکـين، نابـ هـنگدانهوهي تاوانهکاني دهسهـاتي
سياسهتي به بهردپوون فهرامـشـبکـين، گهمهي به بهردپوون لهگه
چهمکه بهر تهسکهکي ئايديالـژيادا يهکدـتهوه، هـهـندـکي ئهستووني
گشتگير له خـدهگرـت، ههرچي له دهرهوهي مـگهـلي به بهردپوون بـت،
رهتکراوتهوه، به نهيار سهيردهکرـت، لهگه چهمکي ئهويندارييدا
هاودژه، يهکناگرـتهوه، بهوهي چهمکي ئهوينداری تايبهـتمهـندي
هـهـندـکي ئاسـي فهراههـمدهکات، ووداني ههر درزـک له نـو دوو
دـداردا، سهلماندني تـوهـگلاني دهسهـاته، لـکردني ديدهي ووني
ئاسماني دياي دـدارانه، کهس له بهرامبهـدهسهـاتدا وهک ئاشق
چاوکراوهو ووريا نييه، له ئاشکراکردني سهـندهوهي مرـق له

مرځېبوون، کړدنی به مځگهل و به بهردبوون،
 هر له هه مان کځپله دا له شوځنځی دیکه دا ده ځځت
 ئه مرځ که خاکی کوردستان
 که گوځی یاخی ناگرځ
 وځرانه خاکه ئه و خاکه
 جځگای گځځی
 شاعیرځکی گځلی تځدا نا بځته وه
 جځگای دځی عاشقځکی
 خه مان گه سته و هک منی تیا نا بځته وه
 نالی، حاجی، شځخی سه نعان
 ئه وانی تری گځځ غه ریبان
 وځرانه خاکه ئه و خاکه
 کرا به جځی گځرپه رستان کرایه جځی برا گه وره
 هه مان کځپله ی پځشو - لاپه ره 9

سیمرخ له پاش ئازاره کانی سووتان و زیندووبوونه وه دا، له دوايين
 شه وه کانی دا، ده توانځ هره تی گه نجځنی خځی زیندووبکا ته وه، له دواي
 ته مه نځک، توانای ئه وهی ماوه چځژ و له زه تی سه رجځی له ته ک
 دځخوازه که یدا ئه نجامبدات، هه سترکردن به بوون به بهرد، بهرام بهر به
 پځداو یستیه سځکسیه کانی سروشتی مځینه، تا کځک و ژيانی تایبه تیش
 پهل ده هاوځژت شځرده بځته وه، چاوپځشین و بځده نگبوون نییه،
 ،شاردنه وهی ئه رکځک نییه، که کرداری به دواوه نایهت، نسکځ ته نیا
 نسکځی ده سه ځات نییه، له بهر هه مه ځنانی ژيانځکی ئاسووده و
 سه قامگیر، به ځکو له ئاست حزی مځینه شدا، په قدانه وهی نسکځی تاکی
 نځرینه شی به دواوه دځت، ته نگه ژه و جیا بوونه وهی به زځره ملاځی
 لځده که وځته وه، ده کرځ شاعیر له زیندووبوونه وهی خه یاځدا، به نمایش
 قه ره بووی ئه وی نا ئاماده بکات، یاده وهی و سووتان و نه مانی هځزو
 ووزه ی به یه ککه یشتن، ده سه ځات و دووری نیشتیمان، نیشته منی
 ته مه نځکه، ئاسا واری ساځانځکه، له سر ځوویه که ناتوانځ حزو ویستی
 مځینه دابینبکات، تاسه ی ئه فسانه ی ئه و حزه دځځینه یه، باوکه
 ئاده می خسته نځو دځزه خی زه مینه وه، ئځرفیځسی گځځایه وه بځ هادس،
 سه رچاوه ی کځشه که ئاوځځکه، له گه ځجیاوازییه کی بنه ځه تیدا
 یه کدځته وه، ده بځ ئاماژه ی بځ بکه ین، ئاوځو سه یرکردنه کی ئاده م، بځ
 دایکه حه و، به کرده وه به ځاستی بځشاردنه وه، دور له ده سه ځاتی
 سیاسی مځځی یه کتربوون، جهسته له نځو جهسته دا، له نځو له زه تی
 سه رجځیدا توایه وه، به جووته سزادران، گومانیان نه هځشت، به رده کانی
 حزیان شکاند، له بهردبوون ده رچوون، به یه قینه وه بوونه خاوه ن
 نه فس و ده روونځکی دروست، له بهرانبه ردا ئاوځه کی ئځرفیځس،

نه‌یتوانی ئه‌و مه‌به‌سته به‌ئێته دی که جه‌سته‌ی م‌ینه، چاوه‌یی ده‌کرد، ئاوه‌که‌ی زیاتر ب‌هونه‌رو، ب‌گومان بوو، نه‌ک ب‌زیندوو کردنه‌وه‌ی حه‌زه خه‌وتوو‌ه‌کانی ئه‌وی م‌ینه ب‌ت، ئه‌و ساردوس‌یه، نه‌خو‌ئنده‌وه‌ی جوانیه‌کانی جه‌سته، به‌به‌ردکردنی خه‌یا یه‌که‌که‌له گه‌مه گه‌نده‌کانی ده‌سه‌لات، له‌ژرفشاره‌هه‌مه ج‌ره‌کانیدا، به‌کرده‌ی نام‌بوون، د‌مراندن و نه‌بزواندنی هه‌ستی ن‌ایه‌تی ل‌ده‌که‌وته‌وه، ل‌که‌وته‌ی ئه‌م نام‌بوونه، د‌گما‌بوون‌ک زه‌قده‌کاته‌وه، چیت‌ر شو‌ئنی ئه‌شق، ج‌گای زیندووی ت‌دا ناب‌ته‌وه، و‌رانه‌یه‌که، ده‌سه‌لات، یان برا گه‌وره مانه‌وی خ‌ی به‌به‌ردبوون و له‌س‌ینه‌وه‌ی گشتدا، سه‌رکه‌وتنی خ‌ی پیر‌ز ده‌کات، کرده‌ی گ‌ئینی خ‌اک ب‌ج‌گای گ‌په‌رستی، نه‌ر‌تی ک‌مه‌گا سه‌ره‌تاییه‌کانه، برا گه‌وره یان ده‌سه‌لات ده‌یبه‌خش‌ته مر‌ده‌کانی، گر‌دراوه به‌مان و نه‌مانی ده‌سه‌لات، هه‌ر درز‌ک به‌ر ئاوه‌ئنه‌ی ده‌سه‌لات بکه‌وت، هاره‌و شکاندن ئه‌وانی ل‌ده‌که‌وته‌وه، ئه‌مه‌ش له‌ته‌ک یاخی بوون یه‌خانگیربوونی شاعیران له‌گه‌ل مردندا یه‌کنایه‌ته‌وه، سه‌ر هه‌گرتنی شاعیران ستاتیکی داب‌انه نه‌ک ت‌وانه‌وه، به‌رگرییه نه‌ک ا‌ده‌ستیوون، ئه‌و گ‌رستانه و‌رانه‌یه‌که، به‌ا‌ده‌ی ئه‌وه‌ی که‌مکردنه‌وه‌ی به‌هاو نرخ‌پیاوه، له‌ت‌وانینی ئافره‌تدا، به‌هه‌مان ا‌ده‌ش گه‌ر زیاتر نه‌ب‌، که‌متر نییه، له‌ ئافره‌تیشدا که‌مکردنه‌وه‌ی نرخ و به‌های پیاوه، شکاندن ئافره‌ته، هه‌ل‌گرتنی قه‌، هه‌ر ئه‌و ق و کینه‌ش بوو، ژنانی سه‌ر به‌دینی‌سی هاندا، ئ‌رفی‌س پارچه‌پارچه بکه‌ن، یه‌ک‌کیان له‌ دووره‌وه ده‌یبین‌ت، هاوارد‌کات " بیبین، بیبین، ئه‌وه‌تا ئه‌وه‌ی سووکایه‌تی به‌ژنان کردوه" 12 هه‌ر م‌م‌ی ئه‌و قه‌شه، له‌ئ‌ستادا ده‌نه‌ی د‌خ‌وازه‌که‌ی (سه‌ح‌شوان) ده‌دات، نا‌ه‌ت‌بگه‌ته‌وه، له‌چاوه‌ئانیدا که‌سه‌ره‌کانی ب‌ده‌نگی بشک‌ن‌، به‌سزادان به‌رگری له‌خ‌ی ده‌کات، به‌دیو‌کی تر، گه‌ر ئه‌میش سزای نه‌دات، ئه‌و پ‌شو‌ه‌خته له‌و کاره‌ی که‌ده‌بوو کاتی گه‌نج‌نی چاره‌سه‌ریکات، هیچی ب‌نه‌کرا، له‌چ‌ژی جه‌سته‌و له‌نیشتیمان‌ک که‌ئازاری داوه، له‌نام‌بوون زیاتر هیچی هه‌نه‌ک‌اند، به‌خه‌ون‌کی له‌ده‌ستچوووه‌و، ته‌نیا سزای خ‌ی داوه، ئ‌ستاش په‌شیمانه، ئه‌وی د‌خ‌واز به‌گومانه له‌وه‌ی ئه‌می د‌دار د‌وای چ‌ل سا و هه‌نده‌ران، جار‌کی تر بتوان‌ بگه‌ر‌ته‌وه ب‌نیشتیمان‌ چاوه‌ئانی هیچی باشی ل‌ناکر‌ت، نیشتیمان‌ په‌ی‌ه‌وی ئه‌و ئامرازانه ناکات، خه‌ونی چ‌ل سا‌ه‌ی شاعیر‌کی ده‌ربه‌ده‌ر، خ‌ی له‌می نا‌ئاماده‌دا بشک‌ن‌، هه‌زیش ناکات پ‌ی ب‌ت هیچی پ‌ناکر‌ت، نیشتیمان هه‌رخ‌یه‌تی ت‌ گو‌اویت، ئه‌و هه‌رخ‌یه‌تی نه‌گ‌ئاوه، شه‌رمه‌زارییه، پ‌ده‌چ‌ ستایلی ئه‌م ئه‌ویندارییه، هه‌ر له‌سه‌ره‌تاوه خ‌شه‌ویستییه‌کی س‌فیانه‌ی سه‌خت ب‌، ت‌وانه‌وه‌یه‌که ناتوان‌ له‌ن‌وان

خـی مه عشوقدا، له نـوان ئه وهی مـتیفی شیعر نووسینه تی، له گه
 سـیـحـری ئه و سـروـشـته زـگـماـگـه ی له ئا فـرتـدا هـه یه، جـیا وازی دروستـبـکـات،
 یان نا تـوانـنـ له دـهـروـه ی خـه یـا ئا وـ له وـاقـیـع بـدا تـه وه، مـامـه ی
 له تـه کـدا بـکـات، گـه یـشـتن به دوا خـا هـکـانی ئه م پـه یـوه نـدیـه له
 گـه یـشـتن به و ی دـخـوا زـه وه، سـیـحـری پـشـبـکـه ی دا هـنـانی نوو سـیـن و خـه یـا ی
 بـرـدـنـه وه، کـتـایـی پـدـنـ و دـهـدـت، کـوشـتـنی حـز، کـوشـتـنی به هـرـه ی
 شـیـعـریـه، دـنـ و لـسـه نـدـنـه وه ی تـوا نا کـانی شـیـعـر نوو سـیـن، ئه مـهـش
 ئه و استـیـه به دـهـسـتـه وه دـهـدات که ئه م ی شـاعـیر ئه زـمـوونی له گه
 شوـنـکـی دـرـه قـدا کـرد وه، شوـنـکـ ده تـوانـ پـارادـکـسـ له گه نـه رمی و
 تـه ی خـه یـا دا له گه دـولـبـه ردا دروستـبـکـات، له گه وـو نـبـوونـه وه ی
 خـه یـا، جـوا نـکـردنی خـه ویستی، دـهـقـی دـهـسـه بات له شوـنـدا زیـا تر تـخ
 دـه بـتـه وه، نا شـرـیـنـتر دـه بـ له وه ی شوـنـی جـوا نی تـیا بـتـه وه، هـه بـه ت
 شوـنـی گـی شـاعـیر جـوا ن پـه رستـیـشـی تـیا نا بـتـه وه، زـگـرتـنی جـوا نی
 گـی لی نیـه، ئه وه بـه رپـه چـدا نـه وه ی ئه وانه، له شـاعـیردا یه قـدـه داتـه وه،
 سـه ر سا مـبـوونی شـاعـیر به شـکـمـه ندی و به ها و جـوا نی ئه و ی ئا فـرـه ت،
 بـدـه نـگی خـه یـا، دا بـانـکـ له گه وـاقـیـعی سـیـا سـیـدا فـه ر اهـه مـدـه کـات،
 و نا کـردنی شـاعـیر له و ئا فـرـه تـه که خـشـیـدـه وـت، گـه وـرـه دـه بـتـه وه بـ
 نـیـشـتـیـمـانی یه کـه م، بـ خـا کی کـور دـسـتان، وـیـرا نـه یـه له تـکـچـوونی
 پـه یـوه ندی کـمـه یـه تی، له پـیـا دـه کـردنی جـیا وازیـه کـانی نـیـوان نـرو
 م، پا به نـدـبوونی دـخـوا زـه کـه ی به داب و نـه ر تـیـه کـانی با و کـسـالاری،
 چـا نـدنی نیـگـایـه کی وون، ئا زـیـه ک فـرـمـه دـه کـات، له چـا وـه وانیـدا
 بـیـاری گـونـجا و به ئا سـانی نا هـنـیـته دـه نـگ هـر له بـدـه نـگـیـدا پـیا و له
 جـو وـه دـه خـات و له خـه یـا و له یـا دـه وه رـیـدا دـه هـتـه وه، خـه مـسـارـدی
 گوـپـنـه دـان مـر فـ تا ئا سـتی ا دـه سـتـبوون و ا دـه کـات تـوا نا ی نـه مـنـ
 دنیـایـه کی تر بـیـنـت، بـیـر له ئا فـرـه ت و له نـیـشـتـمانـ تر بـکـا تـه وه،
 خـه سـا نـدنی پـیا و له نـو ها و کـشـه یـه کی ئا و هـا نـه دا، یا خـیـبوونـکـ به ر هـم
 دـه هـنـت، وـی دـا دـپـه روه رـیـه کـه، نه له دـخـوا زـه کـه یـدا، نه له
 نـیـشـتـیـمـانـدا بـه دی نا کـات، مـا فـکـه له تا ک و کـدا پـشـلـکـرا وـه،
 ئا فـرـه تـ بـ نـه فـسـکـرا بـ، نـیـشـتـیـمـانـکی نـه زـک، به چ سـایـه ک دـه تـوانـ
 گوـی یـا خـی بـگـر، ز له دا هـنـان بـگـیـر، ئا وـزانی شـیـعـرو نـیـشـتـیـمـان
 بـت، نـیـشـتـیـمـانـ وه ک دـخـوا زـه کـه ی نا تـوانـ دـه سـتـله مـلانی بـت، له
 نا مـبوون و نـه بـوونی ئا مـرا زـه کـانی بـه یـه ک گـه یـشـتـنـیـدا، وه چـه ی
 خـه ویستی دروست بـدـزـتـه وه، یان دـه بـت به بـه ر دـبوون قـایـل بـت، خـی
 بـسـتـه وه، یان دـه بی یا خـیـبـت و هـه بـت بـ هـنـدـران، ئا فـرـه تـ له
 نـیـشـتـمانـکـدا بـچـو و کـکـرا وـه تـه وه، له هـنـدـرا نـیـش دا گـه وـرـه کـرا وـه، هـمـیـشـه
 یادی دـه کـات وازی لـنا هـنـت، نه بـه مـر دنی ازیـه و وازی لـدـه هـنـت،
 نه قـایـله به وه ی دـی ا گـر، له جـه سـتـه یـه کی وـرـا نـه دا، جـگـای

بکاتهوه، عهش له نیشتمان کدا ناژت، مهیلی ئهم و کویله بوونی
 نهوانی تر گهوره بکات، دروشمی ته نیا باقی و فهرام شکردن
 بهرزکاتهوه، بئومدی بکاتهوه، بههستی و بی بزی، بووه ته
 کهلتور و مهرجی مانه وه، له کهلتور و مژووی نیشتماندا، له
 کوردوستانی پیر زدا، له وهچهکانی ئرفیاس دا، (سه لاج شوان) یه کهم
 کهس نییه، نابته دوا کهشیش، له دوایین شهویشدا شاعیر، له
 دهروازهی ئهزموونی شیعییه وه، له خو نده وهی سه رچاوه
 شیعییه کانه وه، به سه ت وانی جیاواز، له سه شاعیردا،
 به شاییهکانی بدهنگی پده کاتهوه، سه رجه م توخبی ته گه رهکانی
 په یوه ندیی ئه وینداری پلینده کات، له سه ئهزموونی جیاوازدا، له گه
 خای هاو بهشی نام بووندا، ک یانده کاتهوه، یه کهم د زینه وهی خود و
 نام بوونی شیعر، کات نالی شاعیر مهستورهی د خوازی به نیشتمان
 ده چوینی، ناتوان خ ی له استیه کدا ونبکات، ئایا شیعر ئه وه ه زه ی
 هیه، له ژر زوم و ستهمدا ژیان ئاسووده به شاعیر بههخش ت، خ ی
 له م گهل بوون و له بهردبوون بپار ز، گه ر کات خود له شو نندا
 کهرتبکات، درز کی که مهرشک ن له نوان دو ننی ئازاد و ئیم ی
 بنده ستیدا، فهراهه م بکات، ئیتر شاعیر خ ی له ک ی شیعر دا ده بین،
 خود خ ی له ک ی د کدا ده بین، که داگیرکرا ب وه ک مر ف تواناکانی
 ل سه نرا ب، به چاره نووسی نادیاره وه شه ته ک دراب، چاره نووس دابهش
 ناکر به گرتنی گشت و به ئازادکردنی به ش ک، ه زی شیعر ل کهوته ی
 ئه و دابهش بوونه قه بوو ناکات، که ی ه وایه خودی شاعیر به دهستی
 دولبه ره وه دیل ب، بانگه شه ی زگاری بکات، ئه وی دولبه ریش به دهستی
 داگیرکه ره وه دیل ب، (ه من) ی شاعیر به جوانی گوزارشت له و بارد خه
 ده کات، له شیعی (دیلی دیل) دا ده ت “ئه سیری بسکی ئا ی کچه
 کورد کی نه شمیل، ته ماشا کهن، چ سه یر که به دهستی دیله وه دیلم” 13
 ه زی شیعر و ه زی داگیرکه ر، دوو دونیایی جیاوازن، به یه که وه
 هه ناکه ن له ن و ئه و ته نگه بهرو به یه کدا ها توونه دا، ناژ و ئه غزه
 له و شدا بم رت، له مردنیشدا ب ت، به های شیعر ب گا نادات شانوشک ی
 شاعیر خود بد ب ن له دونیایه کی نا ج ر نه ویستراودا داکوتر ت، وه ک
 بهر په رچدان ه وه یه ک، سه ره ه ده گر ت، مهر گ کی شاعیرانه ی شایسته
 هه ده بژ ب ت، گه ر له هه ندرانی ش ب ت خود ده د ز ته وه، در ژه به
 نام بوونه که ی ده دات، ل ره دا ئه می شاعیر به پ ی ده قی باسکراو، یان
 هاوش وه بوون ک له گه نالیدا، فهراهه مده کات، یان بووه ته
 ئه لته رناتیفی نالی شاعیر، دووهم نه بوونی نیشتمان نه ته وایه تی
 ده رئه نجام که، ئاودیوکردنی په پ که، گر دراوه به نه سه قامگیری
 د خوازه یه که یه وه که به دوو زمانی جیاواز دیال گ ئه نجامده دن، ئهم
 به خه ون و خه یای ئازاده وه، ئه وی بهرام به ریش به اده ستبوونی

واقیعی تا، پهی به زمانی شیرینی خهیا نابات، دوالیزمه‌ی خهیا و
واقع، پارادکس فراهه‌مده‌کن له توان نازادی اده‌ستبوون به
ژیانی ملکه‌چی، به‌لای که مه‌گایه‌کی ملکه‌چی که نارکه‌وتوو، و‌رانه به
نه‌زانین، مه‌حاله سه‌به‌ری خ‌شه‌ویستی ت‌دا بد‌زر‌ته‌وه، ئه‌میش وه‌ک
حاجی قادری که‌یی شاعیر زگارکردنی په‌یوه‌ندییه‌که‌ی گر‌ده‌دات به
هاتنه‌کایه‌ی پ‌ژه‌ی نه‌ته‌وه‌یه‌کی سیاسی، له ده‌و‌ته‌کی سه‌ربه‌خ‌دا،
داوای خ‌شه‌ویستیه‌کی نازاد ده‌کات، به مه‌رج، له که‌یی
جیاوازییه‌کانی زمان و بیرکردنه‌وه‌دا ده‌کر خ‌ی که‌بکاته‌وه، سه‌یم
به‌ناوه‌نانی (ش‌خی سه‌نعان)ی شاعیر ت‌وانینی ه‌ه‌ه‌نده‌کانی ناین و
یه‌قدانه‌وه‌ی ئه‌گه‌ره‌کانی له‌سهر دا‌شتنی ج‌ری په‌یوه‌ندییه‌کان
ناشکراده‌کات، که پاشخانی ژ‌روژووربوون‌کی ت‌دا ه‌چاوده‌کات،
ئه‌گه‌ره‌کانی ف‌رم‌ه‌بوون ئاسته‌نگ ده‌کات، ده‌زان‌ت ته‌نیا په‌یوه‌ندی
خ‌شه‌ویستیه، ده‌توان جیاوازیه ئاینیه‌کان یزپه‌ بکات،
ئاسته‌نگه‌کان ه‌شکاته‌وه ووی ئه‌وین سپیکاته‌وه، د‌نه‌وایی ن‌رو
م‌یه‌ک، ده‌توان له به‌یه‌ک‌گه‌یشتنی چاوه‌وانیدا، ب‌شاییه‌کانی
پووچ‌گه‌راییی پ‌که‌نه‌وه، ووبه‌ووی دابونه‌ر‌ته زیوه‌کانی که‌مه‌گا
بنه‌وه، که له جیاوازی ئاینه‌کاندا خ‌ی حه‌شارداوه، ئه‌وه‌نده‌ی
پ‌داگرن له‌سهر ه‌ه‌ه‌نده‌کانی که‌رتبوون، ئه‌وه‌نده که‌ک نین له‌سهر
یه‌کبوون، به‌رجه‌سته بوونی (سه‌ح‌شوان) له په‌یوه‌ندی ئه‌وینداری
له‌گه‌ ه‌ه‌بوونی چه‌مکی ئاینیدا، خ‌یله‌خ‌یدا پ‌ل‌ل‌نا‌کی استه‌وخ‌یه،
خ‌ی له ئاو‌نه‌ی (ش‌خ سه‌نعان)دا به‌دی ده‌کات، ئاماده‌یه له پ‌ناوی
سه‌رخستنی په‌یوه‌ندییه‌که‌ی، گهر به‌مردنیش بی، ئاو له د‌خوازه‌که‌ی
بداته‌وه، ب‌ته‌سهر ئاینی د‌خوازه‌که‌ی، له‌گه‌ مه‌ئلووفدا جیاوازی
دروستبکات، وه‌ک ش‌خ سه‌نعان ب‌کچ‌گاور له ئیسلام وه‌گه‌ا، گهر
ده‌ق ح‌ی دووه‌می نووسهر ب‌ت، ئه‌وا شاعیر، له گه‌شته‌که‌یدا ب‌
ه‌ه‌ندران، راکردنی له ده‌ست زو‌م و ستم، زیره‌کانه خود و د‌نیایی
شعیری، له د‌نیای ئه‌م س‌که‌ه‌شاعیره‌دا د‌زییه‌وه، به فره‌ده‌نگی
له ده‌نگی منی ساده‌وه، توانی له ده‌رووی سووتان و زیندووبوونه‌وه‌ی
سیمرخدا، بچ‌ته‌ناو ب‌ده‌نگی سه‌رجه‌م ئه‌و ده‌نگانه‌ی ئاو‌ته‌یان بووه،
ئه‌وه‌نده پ‌ویستی به‌خه‌یا ه‌ه‌بوو، ئه‌وه‌ند به‌لای زه‌یندا نه‌چوو،
سووتانی سیمرخ، تراژیدیای ئه‌و سه‌فه‌ریه‌که‌ ابردوو له ن‌و ئه‌و
کاته‌دا زیندوو ده‌کاته‌وه، که نووسهر له سه‌ره‌تاوه تا که‌تایی ت‌یدا
ده‌ژ، ه‌هر کات غه‌ریبی و نام‌بوون له ناخیدا مرد، ئه‌وسا شاعریش
ت‌یدا ده‌مر‌ت، له که‌تاییدا ئه‌م شیعره، شعری گ‌انه‌وه‌یه،
ناشکراکردنی پارادکس‌که‌ که شاعیر به‌مه‌نه‌ل‌گ ده‌دو‌ت، د‌خوازه‌که‌ی
نه‌نیه‌کان به‌دیال‌گ ده‌خاته وو، ب‌یه‌به‌و ده‌سته‌واژنه‌وه ته‌نراوه
که نیشانه‌ی نا‌ئاماده‌یی به‌ده‌سته‌وه ده‌دن، کرداری ت‌یدا نییه وه‌ک

"خێی پـیـووتـم، مـن دـهـبـیـنـم، ئـهـو وـوـتـی، تـ ئـا بـیـنـیت، مـن وـوـتـم، کـاتـ
وـوـتـم، کـ ئـبـو وـوـتـی "هـتـد هـهـر وـهـ هـا سـهـر هـهـ گـرتـنـی هـهـر یـهـک لـهـ مـ سـ
شـا عـیـره، بـه خـود ی سـهـ ئـا حـ شـوا ن خـ شـیـهـو هـ بـ دـهـر و ی نـیـشـتـیـما ن، بـ
تـا رـا و گـه بـه ئـا رـهـز و و نـهـ بـو و هـ، نـا چـا ر ی بـو و هـ، ئـز گـا ر کـرد ن ی ئـ حـی شـیـعـر و
دـ زـیـنـهـو ی خـهـیا بـو و، مـا نـهـو ی دـهـقـه لـه رـه تـکـرد نـهـو ی وـا قـیـعـ
نـهـ خـوا ز رـا و .

عہلی شہخ عومہر
زہمہ نی کور نا 2020

ژیدهره‌کان

- 1 - سه‌لاح شوان - دوايين شه‌وه‌كاني سيمرخ - ما‌په‌ي ئه‌ن‌ت‌رن‌يت - سايتي ده‌نگه‌كان.
- 2 - سه‌لاح شوان - شه‌و‌ك له شه‌وه‌كاني سيمرخ - چاپخانه‌ي له‌ريا - چاپي يه‌كه‌م - به‌ري‌وه‌به‌را‌تيي گشتي - اگه‌يان‌دن و چاپ و ب‌او‌كردنه‌وه‌ي سليماني - سا 2013
- 3 - كاروان عومهر كاكه‌سوور - نامه‌يه‌ك ب‌ (ئيدريس) ي هاو‌ي‌ي ده‌نووس‌ت - ما‌په‌ي ي پي ، دي ، ئ‌ف
- 4 - كاروان عومهر كاكه‌سوور - دي‌مانه‌يه‌ك له‌گه‌ كاروان عومهر كاكه‌سوور - سازداني ب‌ند باجه‌لان - لاپه‌ره 8 - ما‌په‌ي ي پي، دي، ئ‌ف
- 5 - توانا ئه‌مين - چه‌ند گ‌فتوگ‌يه‌كي ئه‌ده‌بي - له ب‌او‌كراوه‌كاني پاشك‌ي چاو‌د‌ر - ژماره 15 - سا 2008 - لاپه‌ره 123
- 6 - به‌ختيار عه‌لي - ئاو‌ه‌كه‌ي ئ‌رفي‌س - چاپخانه‌ي رجايي / تاران - چاپي يه‌كه‌م - ناوه‌ندي ر‌ش‌نبيري و هونه‌ري ئه‌ند‌شه - سالي 2014 - لاپه‌ره 124
- 7 - هه‌مان سه‌رچاوه‌ي پ‌شوو - چير‌كي ئ‌رفي‌س - ب‌ زياتر زانين ده‌رباره‌ي چير‌كي ئ‌رفي‌س سه‌يري لاپه‌ري 123 ب‌كه
- 8 - هه‌مان سه‌رچاوه‌ي پ‌شوو - لاپه‌ره‌ي 197
- 9 - جورج گرابيش - عقده اوديب في الروايه العربيه - دار الگليعه للگباعه والنشر - الگبعه الاولى - 1982 - ص 82
- * - توفيق الحكيم : رومانووسيكي گه‌وره‌ي عه‌ره‌به‌ميسريه له‌ بواري نووسيني شان‌شدا با‌اده‌سته‌ خاوه‌ني چه‌نده‌ها شاكاري شان‌ييه‌ وه‌ك مصير صرصار، سرمنت‌حره، سليمان الحكيم، .. هتد گ‌رنگ‌ترين ر‌ماني عصفور من الشرق، عوده الروح وه‌ چه‌ندين ر‌ماني تر
- 10 - الدكتور عبدالحمين بدوي - دراسات في فلسفه‌ الوجوديه - الم‌سسه‌ العربيه للدراسات والنشر - الگبعه الاولى - 1980 - ص 263

- 11 – كڻمھڻ ڪوئو سهر – گڻ ڦاري ٿا ڏيا – ٿماره 12 – ٿا شنا بوون به
نيچھ – ڇا پڇا نه ڪا ڪا – سلڻ مان ٿي – ل 29
- 12 – هه مان سهر ڇا وه ٿماره 7 – لاپه ٿي 196
- 13 – سهر جه مي شيعري هڻن – بارگهي ياران – ڇا پڇا نه ٿي وه زار ٿي
پهروهردهي ههولڻر – ڇا پي يه ڪم – سا ٿي 2003 – لاپه ٿي 186